Samit EU-Zapadni Balkan

Deklaracija iz Brisela, 25. novembar 2026. godine

Mi, lideri Evropske unije (EU), u konsultaciji sa našim partnerima sa Zapadnog Balkana, danas smo u Briselu održali ovaj samit i zaključili sljedeće:

1. Današnji samit, koji je uslijedio nakon uspješnog samita održanog u Crnoj Gori u junu 2026. godine, ponovo potvrđuje sve veći strateški značaj odnosa između EU i zemalja Zapadnog Balkana, kao i koristi koje ti odnosi donose našim građanima. Sve nestabilnija geopolitička situacija, obilježena ruskom agresijom na Ukrajinu, sukobima na Bliskom istoku i sve intenzivnijom globalnom konkurencijom, ističe potrebu za sve snažnijim vezama između EU i Zapadnog Balkana.

2. Ponovo potvrđujemo našu punu i nedvosmislenu posvećenost perspektivi članstva Zapadnog Balkana u Evropskoj uniji. Budućnost Zapadnog Balkana je u našoj Uniji. Proširenje je realna mogućnost, koju treba iskoristiti.

3. Još jednom potvrđujemo značaj proširenja kao geostrateškog ulaganja u mir, bezbjednost, stabilnost i prosperitet širom Evrope. Pozivamo sve partnere sa Zapadnog Balkana da ubrzaju sprovođenje odlučujućih i kredibilnih reformi, naročito u oblasti osnova, i da ispune obaveze neophodne za napredovanje na putu ka članstvu u EU. Pozdravljamo dinamiku i napredak koji su partneri sa Zapadnog Balkana ostvarili na putu ka EU od posljednjeg samita. Ubrzanje procesa pristupanja, zasnovano na vjerodostojnim reformama partnera, poštenoj i rigoroznoj uslovljenosti i principu sopstvenih zasluga, u zajedničkom je interesu. Paralelno tome, a u skladu sa Deklaracijom iz Granade, EU mora da sprovede svoje pripreme i reforme za proširenu Uniju.

4. Pozivajući se na prethodne deklaracije, ponovo ističemo značaj posvećenosti partnera sa Zapadnog Balkana poštovanju evropskih vrijednosti i načela, u skladu sa međunarodnim pravom, primatom demokratije, osnovnim pravima i vrijednostima, kao i vladavinom prava. Očekujemo od njih da tu posvećenost pokažu konkretnim djelima, tako što će preuzeti odgovornost i sprovesti neophodne reforme, naročito u oblasti osnova i vladavine prava. Sloboda izražavanja, nezavisni i pluralistički mediji, rodna ravnopravnost, kao i snažna uloga civilnog društva, ključni su za obezbjeđivanje funkcionisanja demokratije. Ponovo pozivamo partnere da garantuju prava i jednako postupanje prema osobama koje pripadaju manjinskim grupama. Veličanje ratnih zločinaca, poricanje genocida i revizionizam u suprotnosti su sa najosnovnijim evropskim vrijednostima. Pozivamo sve partnere sa Zapadnog Balkana da njeguju kulturu poštovanja svih žrtava i solidarnosti sa žrtvama, kao i da poštuju i sprovode presude međunarodnih i domaćih sudova koje se odnose na ratne zločine.

5. Inkluzivna regionalna saradnja, pomirenje i dobrosusjedski odnosi su i dalje ključni za izgradnju zajedničke budućnosti, kao i za sprovođenje međunarodnih sporazuma u dobroj vjeri i s opipljivim rezultatima, što uključuje i Prespanski sporazum sa Grčkom i Ugovor o prijateljstvu, dobrosusjedstvu i saradnji sa Bugarskom. Još uvijek je neophodno uložiti dodatne odlučne napore u pomirenje i regionalnu stabilnost, kao i u pronalaženje i sprovođenje definitivnih, inkluzivnih i obavezujućih rješenja za regionalne i bilateralne sporove između partnera i probleme ukorijenjene u nasljeđu iz prošlosti, u skladu s međunarodnim pravom i utvrđenim principima. To obuhvata rješavanje svih preostalih slučajeva nestalih lica i otvorenih pitanja u vezi sa ratnim zločinima, čime se osiguravaju odgovornost i pravda. Neophodni su kontinuirani napori relevantnih partnera kako bi se ispunile sve preostale obaveze iz Sporazuma o pitanjima sukcesije i riješila preostala pitanja u vezi sa sukcesijom.

6. Nepostojanje normalizacije odnosa između Prištine i Beograda i dalje koči napredak oba partnera na njihovom evropskom putu. Ponovo potvrđujemo punu podršku dijalogu između Beograda i Prištine o normalizaciji odnosa uz posredovanje EU, koji vodi visoki predstavnik uz podršku specijalnog predstavnika EU. Podstičemo oba partnera da iskoriste trenutni politički zamah da konstruktivno učestvuju u dijalogu i bez odlaganja ostvare opipljiv napredak ka potpunom sprovođenju svih postignutih sporazuma. Podrška prema Instrumentu za reformu i rast za Zapadni Balkan uslovljena je konstruktivnim angažovanjem partnera sa mjerljivim napretkom i opipljivim rezultatima u normalizaciji odnosa.

7. Ostajemo odlučni da podržimo sveobuhvatan, pravedan i dugotrajan mir u Ukrajini u skladu sa načelima Povelje UN-a i međunarodnim pravom, podržan robusnim i uvjerljivim garancijama bezbjednosti za Ukrajinu. Nastavićemo da pružamo sveobuhvatnu podršku

Ukrajini i njenim stanovnicima koji brane suverenitet i teritorijalni integritet Ukrajine tokom ruske vojne agresije, u koordinaciji sa partnerima koji dijele iste vrijednosti. Pozdravljamo podršku partnera sa Zapadnog Balkana u ovom nastojanju. Nastavićemo da ulažemo u multilateralizam i sarađujemo s partnerima sa Zapadnog Balkana na očuvanju međunarodnog prava. U tom kontekstu, pohvaljujemo ključne principe evropske bezbjednosti usvojene povodom sastanka Evropske političke zajednice 12. novembra 2026. godine.

8. Prisjećajući se prethodnih deklaracija, usklađenost partnera sa Zapadnog Balkana sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU (CFSP), uključujući implementaciju i primjenu restriktivnih mjera EU i sprečavanje njihovog zaobilaženja, i dalje predstavlja jasan znak strateške orijentacije partnera. Pozdravljamo one partnere sa Zapadnog Balkana koji su već u potpunosti usklađeni sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU i pozivamo one koji to još nijesu učinili da slijede njihov primjer.

9. Naglašavamo obostrani interes za unapređenje saradnje u oblasti bezbjednosti i odbrane, o čemu svjedoče naša partnerstva u oblasti bezbjednosti i odbrane, kao i dijalozi za bezbjednost i odbranu. EU i Zapadni Balkan su posvećeni nastavku saradnje prema Evropskom mirovnom instrumentu u cilju unapređenja bezbjednosti, stabilnosti i otpornosti regiona. EU takođe pozdravlja doprinose partnera prilikom sprovođenja misija i operacija u okviru Zajedničke i bezbjednosne odbrambene politike EU, te se unaprijed raduje daljoj saradnji u ovom pogledu.

10. EU nastavlja da podržava Zapadni Balkan u borbi protiv sajber i drugih hibridnih prijetnji, uključujući manipulacije stranim informacijama i miješanja, usmjerene na podrivanje demokratskih institucija i procesa proširenja, kao i da dalje jača saradnju radi izgradnje otpornosti, i kroz Centar za sajber kapacitete Zapadnog Balkana (WB3C), unaprijeđenu saradnju sa Agencijom EU za sajber-bezbjednost (ENISA) i Evropski štit demokratije, naročito kroz Evropski centar za demokratsku otpornost.

11. Približavanje partnera Evropskoj uniji već tokom procesa proširenja i dalje ostaje strateški fokus. EU podstiče partnere na međusobnu saradnju kako bi najbolje iskoristili postojeće mogućnosti, dok se razmatraju dalji predlozi za postepenu integraciju, pod uslovom da su usklađeni sa relevantnim pravnim tekovinama EU, na reverzibilan način zasnovan na zaslugama. Bliža ekonomska integracija će ojačati otpornost lanca snabdijevanja, konkurentnost i ekonomsku bezbjednost na obje strane.

12. U ovom smislu, pozdravljamo napredak u pogledu postepene integracije partnera sa Zapadnog Balkana na jedinstveno tržište EU kroz usaglašavanje relevantnih pravnih tekovina,

poštovanje integriteta jedinstvenog tržišta i obezbjeđivanje jednakih uslova konkurencije. Ovo prije svega uključuje:

- tekuće aktivnosti na proširenju EU zone „Roming kao kod kuće" na Zapadni Balkan, koja građanima omogućava da zovu, šalju poruke i koriste mobilne podatke bilo gdje u EU i regionu bez dodatnih troškova;
- učešće četiri partnera u šemama Jedinstvenog evropskog platnog prostora (SEPA), zajedno sa nedavnom aplikacijom, što signalizira pozitivan zamah ka daljem proširenju njegovog geografskog obima;
- uvođenje regionalnih sistema za instant plaćanja zasnovanih na tehnologiji Eurosistema TARGET Instant Payment Settlement (TIPS), čime se omogućavaju brža i pristupačnija plaćanja i veća finansijska integracija;
- promovisanje tehničkih razmjena u cilju razvoja industrijskog dijaloga po osnovu Puta jedinstvenog tržišta, koji obuhvata i Zelene trake EU - Zapadni Balkan, i modernizaciju i usaglašavanje graničnih prelaza;
- pridruživanje sprovođenju ili sprovođenje digitalnih inicijativa, kao što su EU digitalni inovacioni habovi, Evropski novčanik za digitalni identitet, kao i završetak 500 javnih WiFi pristupnih tačaka u regionu u okviru inicijative WiFi4WB;
- uspostavljanje Akademije jedinstvenog tržišta, koja će ojačati administrativne kapacitete i pružiti prilike za učenje državama članicama EU i partnerima sa Zapadnog Balkana.

13. Potencijal Plana rasta da ubrza socioekonomsko približavanje između Zapadnog Balkana i Evropske unije zavisi od efikasnog sprovođenja reformi koje su povezane sa EU na strani naših partnera. Plan rasta, koji predviđa do šest milijardi eura za reforme i ulaganja, ima potencijal da ubrza ekonomski rast regiona tokom sljedeće decenije. Ovaj plan predstavlja dopunu uz 29 milijardi eura koje su predviđene kroz Ekonomski i investicioni plan.

14. EU ponavlja svoj poziv partnerima sa Zapadnog Balkana da iskoriste ovu do sada nezabilježenu priliku dok ulazi u svoju završnu fazu, a kroz blagovremeno sprovođenje reformi. Napominjemo da su neki od partnera sa Zapadnog Balkana već završili ili su na dobrom putu da završe reformske korake planirane za prva četiri šestomjesečna izvještajna perioda u okviru Instrumenta za reforme i rast, te podstičemo sve partnere da intenziviraju svoje napore.

15. EU ističe značaj nastavka implementacije Zajedničkog regionalnog tržišta pod koordinacijom Savjeta za regionalnu saradnju i obezbjeđivanja konstruktivne saradnje u okviru Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA). Podstičemo dalje napore za

uklanjanje preostalih prepreka u trgovini unutar regiona i pojednostavljenje trgovinskih procedura, posebno kako bi se malim i srednjim preduzećima olakšao pristup tržištu. Zajedničko regionalno tržište predstavlja kamen temeljac jedinstvenog tržišta EU.

16. Evropska unija će nastaviti da podržava jačanje mogućnosti povezivanja u regionu i sa EU, uključujući u oblasti energetike, saobraćaja i digitalnih tehnologija, kao i tekuće napore za diverzifikaciju izvora i ruta za snabdijevanje električnom energijom. Ovo će povećati našu energetsku sigurnost i smanjiti zavisnost, putem jačih prekograničnih interkonekcija, diversifikovanih pravaca snabdijevanja i ulaganja u energetsku infrastrukturu. EU će nastaviti da doprinosi energetskoj tranziciji i infrastrukturi na Zapadnom Balkanu. Partneri sa Zapadnog Balkana nalaze se u samom centru saobraćajnog koridora Zapadni Balkan – Istočni Mediteran, uključujući strateški važan Koridor VIII koji povezuje Jadransko i Crno more. Podstičemo partnere sa Zapadnog Balkana da ostvare odlučan napredak ka završetku koridora u skladu sa planom rada za septembar 2026. godine, uz blagovremeno korišćenje podrške EU.

17. Slično tome, neophodan je nastavak dalje efikasne saradnje u oblasti upravljanja migracijama, uključujući podršku EU u upravljanju migracionim izazovima duž zapadnobalkanske rute. Potrebno je da partneri sa Zapadnog Balkana preduzmu dodatne korake ka potpunom usklađivanju njihove vizne politike s EU, sprečavanju i borbi protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima, daljem jačanju upravljanja granicama, unapređenju sistema azila i prijema i poboljšanju povratka u zemlje porijekla. EU će nastaviti da podržava partnere sa Zapadnog Balkana u njihovim naporima da ojačaju operativnu saradnju s relevantnim agencijama EU, između ostalog, sa Frontexom i Agencijom EU za azil, kao i sa trećim zemljama, u skladu s pravom EU i međunarodnim pravom.

18. Potrebno je nastaviti zajedničke napore za sprečavanje i borbu protiv korupcije, trgovine drogom i svih oblika ozbiljnog i organizovanog kriminala, kao i u sprečavanju i borbi protiv terorizma i nasilnog ekstremizma u skladu s novim zajedničkim akcionim planom. EU i Zapadni Balkan treba da nastave aktivnosti zasnovane na uravnoteženom, sveobuhvatnom pristupu zasnovanom na dokazima u odnosu na izazove povezane sa narkoticima, kao i na jačanju međunarodne saradnje i partnerstava, uključujući sinergiju s radom Evropske koalicije protiv droga (ECAD), naročito u cilju borbe protiv trgovine drogom i nezakonite trgovine prekursorima.

19. Efikasna strateška komunikacija između EU i partnera sa Zapadnog Balkana, uključujući i pitanja proširenja i postepene integracije, je i dalje od ključnog značaja. Računamo na partnere sa Zapadnog Balkana da prenesu svojim građanima da je Evropska unija i dalje najveći investitor i privredni partner u regionu, kao i najveći pružalac finansijske pomoći i

pouzdan partner u pogledu bezbjednosti. Osim toga, EU doprinosi stabilnosti i bezbjednosti širom Evrope.

20. Pozdravljamo usaglašenost[1] naših partnera sa Zapadnog Balkana s ovom deklaracijom.

---

[1] Srbija se nije usaglasila.